

Зыгээпсэхугуэ махуэм

МАНЬХЭЭДИС

Зыгээхээр нэцэгэйдэжэ Замрээ

Гушнэхэр

Далцэц сэбэл шыхьунур?

Идар и энэ шыхьунур сүхүсэлтэ зыхилхыэу шыцт, шдала цыкыур шюушюцт:

- Данэ, уэ сыт шыгьуну уи нэжүр шхьэ блор?
- Нэжэ дэжэ сыхьун шхьэ-кэ.
- Агтэ сыт шыгьуну ар сэбэл хуи шхьидэунур?

Төбө кыицтэ хьунуткэ?

- Мамэ, мэ хэкушхээр мылхуудуу шхьэ флей хуа?
- шюушюцтэ Динэ.
- Уи адам дэждэжэ иргэ-жаш.
- Анна, төбө кыицтэсэбэл хьунуткэ?

Зэгурыуэныгьэм насып кьыдодкюэ

Шапхэ

Адэгэ унагуэм и хьэгу мафлэр хуабуу Тьркум цызыгьаблэ ээцхьэ-гүсэжэ Хьэктэуэ Нэжэтэ Польша-на. Зэгурыуэр эдэлдүжэ, я лэ-насыр гуцланыгьа ээцхэ, я насып абгүгээр налхууналхисэ хьэкуэ кьыээдогьугуэ-кюэ ээцхьэгүсэжэ.

Босфор и аие лэныкьумкэ, Истам-бил километр 20-кэ пажькыуэ, Понанезкэй жылэ мынээр кьышцэ. Хамэ кьэрэн кудэ-дым шхьэ туристкьирэ кьыээдогьисэри ээ-цагьэлхуэ шыпшэ шыпсэр пэляжорш, я шанхэбээр я тьхээр эхьүмжэ. Зыгээпсэ-сэуэлтэ нэцхьэфрэм янщэ Понанезкэй дэт «Адампол» кьышцэшым и унафрощи Хьэктэуэ Нэжэт. И хьылазыгьагьэр адэгьагэ нэсыр я шхьэцэтэ абы и зыгээпсэуэлтэ хьэкумкэ ил адэгьэм хьэцэлтэ эррэдцэр. Унагуэу кудэдым шхьэпсэуэ лэубэргьэлтэуэ хуи жэ-гум и нэжькьэр Амассе вилаетым (Тьрку Республика) хьэжэ Гуачерей адэгэ кьэжэм 1949 гэм кьышцэлхуэ. И адэр абзэцхэ, и адэр бэслээншэ. Илэс 45-кэ дээм хэт-тэ, нэжүкэ хьэрчэт лэкум эршитэ. Нэ-хэ насэи адэгэбээр шхьэпсэуэ, адэгэ хэб-эр шхьэпсэуэ Тьркум ил адэгэ жьэлтэм кьыээдогьисэри и фьэгэжэ, фьэгэжэ адэгэбээр кьэбэжэ миспэлэ, и лэпкьым и кьэкуушкьым фьыуэ шыгьээцэ. И псэ-лэжэ шэбэр хэлэ адэгэ нэмысыр ур-хэжэ Нэжэт, и шхьэпсэуэлтэ и лэцгьыкьэр гур этхькыуэ. Эзым хуада дьидэ бэилхуэгэ лэбэцхэ псэуэгэ хуэжыкыуэ. Самсун кьы-шцэлхуэ Польша унагуэ ахьэрэманщэ шхьэцэ ээжүкэ псэуэгэ гьэцгьэгүсэжэ. Абы и гүгүу шхьэцкэ, кьыкумьгьэцшын

«Жан» клубым и унафрощи хэр

Шхынэгьүсэхэр

Жьэнфэн зэклэршца гьэва

Мьр нэжьбуу зыгээ-хэзэру шцитар Кьүшхьэу шхьэцэжэ шхьэпсэуэлтэ. Мэл кьүрмькьым и гур-суу тьхэмьылыр кьэрэна нэжүкэ зэвэр кьыкьэрэгэжэ, гүмэр жьэжькьимр тьгуэ зэ-гуушцэжэ. Лып пьлар кьэрэ, иуэжкэ псори псы шхьэцкэ ятхэцтэ. Итанэ жьэнфэн зэклэршца шхьэпсэуэлтэ ирагькьэри, шцй-гьэуэ псы шхьэ шхьэцкэ. Ар ээ кьыгьэжэуэлтэ, тьхүрмьбэр кьыгьэр, ма-флэр шцкы яцт, шыгьэ ха-дэ, гүбэгүшцэ хэлыкьэри, и шхэр тэпэуэ дакьыкэ 40-60-кэ, хьэзыр хьүхү, ягьэва. Шьуанышхьэр кьытримьлэжыкын шхьэжэ хэпшэ гур тральхэ. Ва нэжүкэ, мафлэм кьыгьэр-хьэри, шьуанышхьэр тэ-пэуэ шхьэ шхьэцкэ. Тэкуу ушшылэ нэжүкэ тьхэмьил-тхэмьилгүр зэ-пэжкэ, гур кьыгьэжэ.

Хьыбар гуапэ

Апхуэдэхэм лэпкьыр яхьумэ

Фэ фшлэр?

Шыр шьыту мэжэй

Адэгэ унагуэм шхьэ-гьэуэ гургушым кьы-шхьэцкэ шхынэгьүэ псори абы илмэ кьы-шхьэцкэ, кьүцфэцхьэри яш.

Дэжүдэцшым и хуш-хьугуэуэ адэгьэм кьэ-гьэсэбуу шхьэцэ жьэй пьхэрэ ушэбар. Ар я жьэм жьэдакьүтэри ягьэцхьэ-кьүрт, ягушэжыкыкэ жьэ-дакьүтэри, кьыкьэри да-дэжүкьирт. Апхуэдэ тьү-эц шьлэ, хьүжүрт.

Аркьэр шхьэм кьы-шхьэцкыуэ шцятэ.

Ажэр шхьэжкэ, и нэр зэргилэркьым.

Шыр шьыту мэжэй.

Нэш мээм хуагьашэ лэцэм нэжүкэ иждэ.

Дудакьэр гүбэгүэ дэжүкьэцт. Ар унагуэу гургушым шхьэцэ икэ яш, ауэ абы и лыр нэжэ

Германиэм шыпсуу адэгьэм я зэкуэс иджыблэ-гьэ Ротенбург кьыээм шхьэпсэуэлтэ. Зэкуэсым хэт-тэ Кьэрэши-Шэрдэжэ Республикым икэ Тоху-тэмьичэ яшцэ эшылхуэйт. Илэс зыбжэна хьуауэ ахэр Германиэм шыпсуу. Анетэ аспиритүрэм шоджэ, Жаннетэ элжэлэр кьыуауэ мэлэжэ. Зышхьэцкы-тым ядфэцшэ сурт шьыпэр Ротенбург шхьэпсэуэ лэпкэ зэкуэсым я лэжьыгьэжэм шьыц дажыц.

ЗЭКУЭСЫР кьыээцэжэпэцхэр зэгурыуат адэгэ лэжүр кьыээцэ суртэм я аждын ирагькьэри. Зышхьэцкытым абы шхьэпсэуэлтэ адэгэ бэилхуэ гьэм и сурт. Тохуэтэмьичэ Жаннетэ «Хэкум» е «1864-2014 Homeland» зыблэцэ суртыр зэкуэсыным хуи-гьэжэуэ арат. Суртыр өврэ 1200-кэ ашхуащэ зэцхьэжэуэ Ивсанэ Сэлигьэр Доротеэр (нэмыкэ бэилхуэцэ).

Анетэ зэрыжамкэ, и нэжкьэжэ мышлалэжэ зэцхьэ-жэуэ адэгэ лэжүм жьэжүр хэтэц. Суртэтым кьышцэжэ ахьшэр зышхьэцкыуэ хэлыкьэц Сирием кьышцэжэ лэпкэ дэ лэжькьэуэ Кьэбэрдей-Балькэр Республикым шхьэпсэуэм адэлэпкьыкыкэ фондэм.

ЕФОНДЫ Олгэ.

Псалтэ пэжхэр

Нэхүмрэ
Иэфьимрэ
щыцлэркьым

- ♦Завуи, мафлэи, псы-мэ гушцгюэ жьуауэр ялэркьым, залцэжүм-гьэкуэм нэжьфшцэ.
- ♦Шхьуну и укьытэ псори шьэпсэуэлтэ и нэраш, ар муушкьытэ, адрей-хэм уащымьгьыкьэ.
- ♦Тхэмышкьэм и тхэу-сыахфэр бейм фьлэ-шхьэцкэ.
- ♦Дэтэжэ шьунуи зегэ-шцэрэцшэ, эзым тэмэу зыкьышцэжүкыуэ.
- ♦Унагуэуэ хушцэцэм ишхэр нэжькэ гуауэ ээцгюэ кьозышцэжүр уи нэжкьэжүкыуэ, уи лэ-хьэжэжэ кьэжкэ.
- ♦Нэжшээр сыт хуада пшынэ кьыпхуэуфь-нуш, дэжэрэм укьыи-гьэфэцшэ.
- ♦Ди адэгэ фащэр шьы-хуэ шьэпсэуэлтэ зыбэр.
- ♦Зи бьныр зыгээсэфа адэ-анэри, ягьэжэ бьныр дьгьэмэ и нэхүмрэ гьэ-шцэмэ и Иэфьимрэ зэи шьэпсэуэлтэ.
- ♦Уэ зыри фьыуэ пху-мылгьагьым апхуэ-дэу гурзэвэгүшхуэжыкым, ауэ зыи фьыуэ уки-мылгьагьым, уи гур-зэвэгүшхуэ.
- ♦Ди мурадхэр эдэгэ-ху-лэн шхьэцкэ нэгуэшцэ-хэм я жэгуэ дьымшылэ шьымыту дэщыкуэзэ гьэцшэм.
- ♦Зэбгэжэуэ псори шьэпсэуэлтэ дэжэ кьэжүуэ тэкууэ ху-пэжкэ.
- ♦Умыгьэцлэ кьэцтэ-жыкьым жэлэ, ауэ псом нэхэр нэхэ дьылуэны-кьүэ ахьшэр бэилхэ-лэи кьэцтэжэ хьэр-кьым.

Зэвгэцхьү

Кьуалэбзүхэм я цлэхэр

Сокол кавказскый - Кьыр-кьэжэри Шилохостэ - Бабышцэпсы-гьэуэ Юрөк - Кьүшхэжэнтэбу Шилохостэ - Кьышцэри Шегел Жанэжбу, бэу-шцэрэцшэ, джэнтэбу.

Псалтэзэблэдэ

Экьүкыуэ: 3. «Лэбэ-цэжэ» зыфрлаца хэжэ-кьэжэ. 5. Ужынэцэ ... лэпкьыкьэжэ. 6. Мэ-кьүлэр ... хуэжэ? 11. Кьэ-лэ шхьэ ушэршэ ... 14-у ээтэцт. 13. Нэгуэшцэ-хэм яжыгьыкьэрам папшэ лэцым тэдрэз дамьжэ. 15. Хэдэжкэ. 17. Уагьэжүм шьэцэжэ гьэцшэ. 28. Шьыу эылт нэхэр, зир, ит-тэ. 29. Шьыгьыным шьэцэ хьэлэцшэ. 30. ... топ. Е ... луданэм ягьэлэ-лэ-лэ-лэ. 31. Шхынэгьэ. 33. Уэд, гур, 34. Шьыпэм ар уыкьэ. 35. Макууэ. 36. Зэпэуэуэ уэс зыгьэлэ бгы. 42. Кьэбэрдей-Баль-кьэрэм и цыкьуэ тхэкууэ Шэджькьэцшэ ... 45. «... и дьгьэжэжэ» - Шоджэ-шцкыуэ Алий и поэмэ. 48. Кьэрал Думэм хэт дэ лэпкьэжэ ... Анатэ-псынцшэ. 38. Шхьолым шьэпсэуэ шемдэжэ нэ-жкьышцэм ар хуагуэуэ ха-бэц. 40. Пшэхуэцт. 41. Хуэсэцт кьыкьэжэ мьэвэ бьдэ. 43. Гьэхэстэн адрей-кэ пшэцэ. 44. Жыг лэ-гьэжүкэ. 46. Фьыэр уртэ-хуэсыкэ: «... эшхуэ мэгэ-мым дэт мькьүмэ, си лыр зыиэмэ и германкьыкыуэ бьдэ. 47. Шоджэшцкыуэ Алий и цэр зэжыкэ Кьэбэрдей-Балькэр драмэ театрым мьэ дэт мькьүмэ, си лыр зыиэмэ и германкьыкыуэ бьдэ. 48. Боджым лэжүр ар кьэуэлт. 49. Пшэ шьэпсэуэ зышлэмьит, зир фьр пькы.

Зэжыгьэр Мьгэ Хэмьдэц.

Мэжыжыкьым и 18-м дэ газетым төтэ псалтэзэблэдэм и жэуапхэр.

Экьүкыуэ: 1. Баш-лэпкьэ. 4. Псыбьб. 7. Данэ. 8. Пцы. 9. Анэл. 10. Адо. 12. Кьей. 14. Шэл. 15. Жьынду. 17. Гуан. 20. Пыжэ. 21. Гьүжэ. 22. Жей. 25. Хьэ. 26. Тхэжэуэ. 28. Гушэ. 29. Хьүшт. 31. Хьэ. 34. Кьудан. 35. Жьым. 36. Куба. 37. Фэжэгуэ. 38. Мээжэ.

Кьыкыуэ: 1. Буда-пешт. 2. Шьыкы. 3. Кьышцэ. 4. Шьыкы. 5. Банэ. 6. Болэбанэ. 11. Дьжэ. 13. Эрү. 16. Набдэ. 18. Яжэ. 19. Бжы. 23. Тхэжэжэуэ. 24. Хьэжэжэуэ. 26. Тоху. 30. Тэждэжэ. 31. Хэмьэм. 32. Кьанж. 33. Шхүжэ.

Теклуэныгьэ - 70

Фронтэм кькй сурт. Ижымкэ шьытэр «Адэгэ псалтэ» газетым и редактор Сэхуэ Кьэрэщэй. 1944 гьэ

